

18. Prosveshhenie, shkola i pedagogika v konce XIX - nachale HH veka i v period pervoj revoljucii v Rossii (1905-1907) XIX veka N. A. Konstantinov, E. N. Medynskij, M. F. Shabaeva. - 5-e izd., dop. i pererab. - M. : Prosveshhenie, 1982. – 447 p.
19. Rossiya. Ministerstvo narodnogo prosveshhenija. Instrukcija dlja gorodskih uchilishh vedomstv Ministerstva narodnogo prosveshhenija (po polozheniju 31 maja 1872 g.). – K. , 1894. – 52 p.
20. Rossiya. Ministerstvo narodnogo prosveshhenija. Sbornik postanovlenij po Ministerstvu narodnogo prosveshhenija. T. 6, 1878. – 1830 stb., 59 s., 40, 44 stb.
21. Sovetnik narodnogo uchitelja: Rukovodstvo dlja lic, sluzhashhih v nar. uch-shhah: Na osnovanii dejstvujushhih zakonopolozhenij i rasporyazhenij pravitel'stva, po ukazanijam sobstv. 20-letnej praktiki sost. i izd. nar. uchitel' I. I. Dahnov. – Odessa : tip. «Trud» V. Semenova, 1886. - VIII, 88 p.
22. Fal'bork G. Inorodcheskie i inovercheskie uchilishha : Sistematizirovannyj svod zakonov, rasporyazhenij, pravil, instrukcij i spravocnyh svedenij ob uchilishhah: kolonistskih, protestantskih, katolicheskikh, armjanskih, dlja raskol'nikov i sektantov, inorodcheskih, magometanskih, karaimskih i evrejskih / G. Fal'bork, V. Charnoluskij. – SPb., 1903. – 62 p.

УДК 37.011(091)(477) «18»

СТАНОВЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ ХІХ СТОЛІТТЯ

Костюк В.В., к.пед.н., доцент

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна

kostuk_viktor@ukr.net

У статті розкриваються погляди українських педагогів, письменників, істориків, представників інших сфер діяльності ХІХ століття на феномен національного виховання. Доводиться, що історичний екскурс у минуле сприяє глибокому осмисленню поняття в наш час, допомагає визначити пріоритети і накреслити основні завдання з цього питання. Становлення і розвиток поняття «національне виховання» у позаминулому столітті відбувалося в складних умовах розділення українських земель між тогочасними імперіями. Однак, погляди та практичні кроки І.Котляревського, Т.Шевченка, М.Костомарова, І.Франка, К.Ушинського, О.Духновича, представників галицького товариства народоців конкретизували поняття, продемонстрували шляхи реалізації національного виховання в українському суспільстві.

Ключові слова: національне виховання, державність, традиції, педагогічна думка, звичаї, суспільна думка, патріотизм, навчання, викладання рідною мовою, історичний період, ХІХ століття.

СТАНОВЛЕНИЕ ФЕНОМЕНА НАЦИОНАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ В ИСТОРИКО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ МЫСЛИ УКРАИНЫ ХІХ ВЕКА

Костюк В.В.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

kostuk_viktor@ukr.net

В статье рассматриваются взгляды украинских педагогов, писателей, историков, представителей других сфер деятельности ХІХ века на феномен национального воспитания. Аргументируется, что исторический экскурс в прошлое способствует глубокому осмыслению понятия в наше время, помогает определить приоритеты и наметить основные задания по этому вопросу. Становление и развитие понятия «национальное воспитание» в позпрошлом веке происходило в сложных условиях разделения украинских земель между империями. Однако, взгляды и практические шаги И.Котляревского, Т.Шевченко, Н.Костомарова, И.Франка, К.Ушинского, А.Духновича, представителей галицкого

сообщества народовцев конкретизировали пути реализации национального воспитания в украинском обществе.

Ключевые слова: национальное воспитание, государственность, традиции, педагогическая мысль, обычаи, общественное мнение, патриотизм, обучение, преподавание на родном языке, исторический период, XIX век.

BECOMING OF PHENOMEN OF THE NATIONAL EDUCATION IN THE HISTORICAL-PEDAGOGICAL THOUGHT OF UKRAINE IN XIX CENTURY

Kostiuk V.V.

Zaporizhzhya National University, Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine

kostuk_viktor@ukr.net

In the article open up the viewing of Ukrainian pedagogical, writers, historical, representative other spheres activities XIX centuries on the phenomenon of national education. Here is prove, that historical digression in the past is instrumental in the deep comprehension of concept in our time, helps to define priorities and to circle basic tasks about this question. To XIX century the idea of national education on Ukrainian earths was formed a culture, traditions and way of life of population. Becoming and development of concept «national education» in before last age took place in the difficult terms of division of Ukrainian earths between of that time empires. However looks and practical steps of I.Kotlyarevskogo, T.Shevchenko, M.Kostomarov, I.Franka, K.Ushinskogo, O.Dukhnovicha, the representatives of Galychyna society of populists were specified by concepts, showed the ways of realization of national education in Ukrainian society. The front-rank figures of education, literature, culture, demonstrated ideals an own example, looks and persuasions of our people. They were characterized the high level of education, to what knowledge testifies by them native and a few foreign languages, by respect to traditions and consuetudes of people, by moral ideals.

In the conditions of non-country it is impossible to present education without the studies of future generations the mother tongue, which will help nation to feel the root, realize the necessity of fight for independence. National education is able to form and develop such lines of the real Ukrainian: formed, professionalism, morality, patriotism, and others like that. Success in matters of national education is possible on condition of his claimed in society.

The analyze of hystoric-pedagogical opinion of Ukraine in XIX century give the reasons to establish: in this period writers, teachers, historians, representatives of other spheres of activity, were instrumental in acquisition of the phenomenon of national education of concrete value. Front-rank figures that time filled with a concept «national education» new looks, formed public opinion from this question, showed the ways of his realization, created foundations for a new historical period – XX century, last ten years which developed new era in the history of Ukraine, that got state independence.

Perspective directions of further research of problem we see to study the ways of realization of national education by separate teachers and educational establishments.

Key words: national education, state system, traditions, pedagogical idea, consuetudes, public idea, patriotism, education, to teach by native language, historical period, XIX century.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства, акцентуація соціальної ролі особистості потребують адекватних фундаментальних реформ у сфері освіти, розкріпачення ініціативи та соціальної активності людей, виховання в молодого покоління творчого мислення, гуманістичних цінностей. У цій справі важливо враховувати і попередній досвід, зберігаючи при цьому національні традиції, які увібрали в себе багатолітню історію. Вивчення, узагальнення і впровадження досвіду національного виховання пробуджуватиме в молодих людей любов до своєї Батьківщини, викликатиме зацікавлення культурою, традиціями та національними особливостями, характерними титульній нації, і одночасно підвищуватиме інтерес до національних особливостей інших. Глибокий історичний аналіз досвіду минулого необхідний «...у контексті розвитку національної педагогічної думки – широкого поняття духовної, культурної сфери, до якої окрім педагогіки, належать і філософія, і релігія, й ідеологія. Мораль та етика, а також ціла низка інших складових...» [6, с. 3].

Аналіз актуальних досліджень. В Україні ідея національного виховання належить до тих істин, які мають вічну актуальність, однак через історичні обставини вона то жевріє, то спалахує в душах людей. Останні десятиліття XX століття (епоха перебудови, здобуття Україною незалежності), події, які здобули назву «помаранчева революція» (2004 рік), «Євромайдан» (кінець 2013 – початок 2014 років) активізували увагу суспільства до пошуку

відповідей на питання «хто ми є?». Звичайно, все це знайшло відображення у відповідних документах. Державна національна програма «Освіта («Україна ХХІ століття»), схвалена першим з'їздом педагогічних працівників України у 1992 році та затверджена постановою уряду у 1993 році, визначила стратегії розвитку освіти на перспективу, серед яких, зокрема, й такі: «Головна мета національного виховання – набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнародних взаємин, формування у молоді незалежно від національної належності особистісних рис громадян Української держави, розвиненої духовності, фізичної досконалості, моральності, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури» [2].

З часом спостерігаються тривожні антиукраїнські тенденції у змісті державних нормативно-правових актів України щодо освіти. Зокрема, прийнята на III з'їзді освітян Національна стратегія розвитку освіти на період до 2021 року (Указ Президента України від 25.06.2013 року №344/2013) свідчить про відсутність послідовності й наступності в реалізації державницького підходу в Національній доктрині розвитку освіти, а проект Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми патріотичного виховання громадян на 2013–2017 роки (рішення Колегії МОНмолодьспорту України, протокол № 6/1-21 від 31.05.2012 року), а також Концепція громадянської освіти та виховання в Україні (оприлюднена 29.12.2012 року на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України), спрямовані на виховання в Україні космополітів, а не українських патріотів. У них відсутнє поняття виховання любові до української держави, мови, культури, історії.

Звернення до наукових праць В.Андрущенка, І.Беха, Г.Ващенка, С. Гончаренка, В.Кременя, А.Макаренка, М.Стельмаховича, В.Сухомлинського, О.Сухомлинської, Т. Сущенко, В.Ягупова та інших, переконало – кожен народ має свою систему виховання, вироблену впродовж усього періоду його життєдіяльності.

Аналіз цілісної системи національного виховання в Україні, стратегічні напрями його реалізації, «...наповнення виховання національним змістом, котрий узгоджується з кращими набутками цивілізації...» пропонує І.Мартинюк [3, с. 151].

В.Омеляненко та А.Кузьмінський переконані, що система національного виховання може розвиватися на основі створеної народом впродовж віків системи світобачення (релігії, побуту, фольклору, етики). «Завдання полягає в тому, щоб відтворити, актуалізувати народну мудрість виховання» [5, с. 77].

У дослідженнях вітчизняних учених, присвячених проблемам національного виховання, аналізуються лише окремі його аспекти, що не дає можливості створити про нього цілісне уявлення. Запропонована нами стаття сприятиме реалізації комплексного підходу до розкриття суті, мети і завдань національного виховання громадянина Української держави.

Мета статті – проаналізувати становлення феномену національного виховання в українській науково-педагогічній думці ХІХ століття, виокремити основні погляди педагогів, учених, діячів культури, що формували підмурівок цього складнодинамічного поняття.

Виклад основного матеріалу. Термін «національне виховання» народжений логікою і філософією людського буття, а кожен елемент педагогічної діяльності так чи інакше пов'язаний із життям. Нація – це, як відомо, система різноманітних ознак населення (географічних, біологічних, психологічних, культурологічних...), що роблять його спільнотою. Звичайно ж, усе це переноситься у процес передачі суспільного досвіду від покоління до покоління, впродовж століть фіксується у змісті та формах виховної діяльності, яка також становить основу культури цих спільнот.

До ХІХ століття ідея національного виховання на українських землях була сформована культурою, традиціями і побутом населення. Основи нашого національного виховання

закладені ще в часи трипільської культури, коли зароджувалися хліборобська діяльність, а поряд із нею писемність і народна творчість. Епоха Київської Русі додала національних ознак, зокрема поява літописів, активне відкриття освітніх закладів різного рівня, релігійна діяльність. Самобутні норми моралі сформувалися в нашому соціумі в козацьку добу. Літописець Нестор, В. Мономах, І.Вишенський, П.Могила, висловлюючи свої світоглядні орієнтири, формували основи національної системи виховання. Ідея досягнення духовної досконалості, природовідповідного виховання є основою в системі педагогічних поглядів Г.Сковороди. Актуальними в плані нашого дослідження є його думки про необхідність пізнання кожним своєї природи і формування гідним своєї нації: «Кожен повинен пізнати свій народ і у народі пізнати себе».

Як відомо, ХІХ століття для України було століттям повної бездержавності. Українські землі були розшматовані східними і західними імперіями, у яких культивувалася не зовсім прийнятна для нашого народу політика. Саме тому процес становлення феномену національного виховання відбувався в умовах, коли словосполучення «українська нація» було під заборону. Однак думки та практичні дії найкращих представників нашого народу (мислителів, педагогів, вчених, письменників) знаходили своє відображення і реалізацію.

Початок століття в царській Росії характеризується розширенням мережі освітніх закладів і на українських землях. Зокрема, були відкриті університети в Харкові, Києві, Одесі, Чернівцях, гімназії у Ніжині і Новгород-Сіверську, Волинський ліцей, вищі жіночі курси, професійні духовні школи. Усе це збільшувало можливості населення здобувати освіту і залучало до викладання в закладах передових людей, які власним прикладом демонстрували ідеали, погляди і переконання нашого народу. Такі діячі характеризувалися високим рівнем освіти, про що свідчить знання ними рідної та декількох іноземних мов, повага до традицій і звичаїв народу, моральні ідеали.

Як тут не згадати постать І.П.Котляревського, який відомий не тільки як автор «Енеїди», «Наталки Полтавки». Літературна і педагогічна діяльність у біографії зачинателя нової української літератури тісно переплелися. Дев'ять років навчання в духовній семінарії сприяли опануванню ним риторики, літератури, богослов'я, поезики. Тут він також зміг вивчити кілька іноземних мов – латинську, німецьку і французьку. Усі ці знання і вміння знадобилися І.Котляревському - педагогу (спочатку домашньому вчителю поміщицьких дітей, пізніше наглядачеві «Будинку виховання дітей бідних дворян»). Свідченням досконалого знання французької є 15-літня праця І.Котляревського над перекладом російською мовою французького оригіналу аббата Дюкена «Размышления о расположении, с каким должно приступать к чтению Святого Евангелия от Луки» (почав працювати у 1823 році й закінчив її за три місяці до смерті). Ця робота була виконана за дорученням княгині В.Репніної, колишньої попечительки Полтавського Інституту шляхетних дівчат, з метою дидактичного читання для вихованок.

Привертає увагу ставлення педагога до вихованців, проблемами яких він не тільки опікувався. Педагогічний досвід, глибоко продумана виховна методика виявлялися в індивідуальній роботі з кожним учнем закладу. І.Котляревський умів у взаєминах із дітьми поєднувати вимогливість із дбайливістю. Він вів щоденник спостережень за поведінкою та навчанням дітей «Зауваження про успіхи в науках, про якість і поведінку» вихованців Будинку бідних дворян, наіменованого «Мухую» (усе це узагальнив і описав Т.Щевченко у повісті «Близнець») [8].

Остання прижиттєва книга Т.Шевченка «Буквар південноруський» засвідчила розуміння Кобзарем значущості своєї праці для України. Посилаючи на рідну землю її дітям підручник для недільних шкіл (сам поет на той час перебував у Петербурзі, оскільки не мав дозволу на проживання на Батьківщині), Тарас Григорович відстоював право на навчання майбутніх поколінь рідною мовою, щоб підняти рівень освіченості сколонізованої нації. Як відомо,

Т.Шевченко у 40-х рр. входив до складу таємного Кирило-Мефодіївського товариства, після розгрому якого був відправлений на десятирічне ув'язнення. Серед найважливіших програмових засад організації – заснування шкіл з рідною мовою викладання, видання підручників для них. Поширення навчання, просвіти для Кобзаря було необхідною умовою боротьби за ідеали правди і волі. Структура підручника ілюструє ті ідеали: «...вкомпонований Шевченком той маленький «Буквар» наскрізь був перейнятий гуманним духом християнського вчення, духом тисячолітніх апостольських заповідей, на мудрій моралі яких віки й віки ґрунтується життя цивілізованих націй!» [1, с. 4-5].

Поряд із текстами Святого Письма і такими, що тісно з ним пов'язані, надруковані фольклорні матеріали (думи, приказки), які відображають погляди української нації на виховання в душі народності. Вони утверджують патріотичні ідеї, возвеличують почуття любові до рідної землі та українського народу як вияв душевної краси людини.

На національну основу формування молодого покоління звертали увагу відомі на той час діячі літератури, освіти, культури. Серед них М.Костомаров, П.Куліш, М.Драгоманов, Б.Грінченко, П.Грабовський, Леся Українка. Вони не уявляли тогочасної освіти без пробудження національного духу, яке необхідно здійснити шляхом викладання рідною мовою, вивчення її як окремого навчального предмета, розширення знань із людинознавства (історії, культури, традицій, у першу чергу, свого народу) та природознавства.

У другій половині ХІХ століття в Галичині активно заявили про себе представники української інтелігенції, яких називали народовцями (від польського «narodowy», що українською означає «національний»). Їх наукова і літературна діяльність була спрямована на національне пробудження українського народу, яке вони бачили шляхом здійснення цілого ряду заходів, зокрема, і в системі освіти: «...необхідно розвивати освіту українською мовою, створювати приватні школи й гімназії, домагатися від уряду відкриття державних освітніх закладів з викладанням українською мовою, створення українських підручників для забезпечення викладання усіх навчальних дисциплін та видання їх за скарбові кошти» [4, с. 308].

Неодмінною умовою розквіту освіти, за І.Франком, є самостійність Української держави, а головною метою виховання – підготовка молодого покоління до здійснення найвищого ідеалу нації – осягнення власної державності. При цьому активну творчу участь у розбудові рідної культури Каменяр вважає запорукою засвоєння всесвітньої культури. Просвітитель вважав, що формувати й удосконалювати риси справжнього українця (зокрема, свідомий патріотизм, освіченість, професіоналізм, моральність, підприємливість тощо) можна тільки з допомогою національного виховання.

Свої погляди на національне виховання висловлював також закарпатський письменник, педагог-учений О.В.Духнович. Він відстоював думку про те, що система виховання мусить базуватися на історичних та національних традиціях народу. Виховання патріота і громадянина – мета освітньої діяльності за О.В.Духновичем. Велику увагу приділяв народній пісні, що здатна пробуджувати любов до рідного краю. Ним створено перший підручник із педагогіки на західноукраїнських землях «Народная педагогія в пользу училищ и учителей сельских».

Проаналізувавши характерні риси американського виховання, а також цілого ряду європейських країн, український та російський педагог К.Ушинський підсумував: «Загальної системи народного виховання для всіх народів немає... У кожного народу своя особлива національна система виховання... Досвід інших народів у справі виховання є дорогоцінною спадщиною для всіх, але точно в тому ж розумінні, в якому досвід всесвітньої історії належить усім народам» [7, с. 102]. Костянтин Дмитрович вважав, що основою успіху громадського виховання є його затребуваність у соціумі.

Висновок. Отже, національним є виховання (створення) нацією самої себе відповідно до вироблених поколіннями ідеалів, традицій, звичаїв тощо. Ми, українська нація, нині є такими, як і наша свідомість та культура, засвоєні нами, а тепер передаються підростаючим поколінням. Наша «самість», що ризнить нас з іншими народами, – результат філософії буття нації, суспільної думки, шляхів їх реалізації. І не статус навчального закладу (школа, ліцей чи гімназія; інститут чи національний університет), не звання педагога (народний учитель чи доктор педагогічних наук), а суспільна думка є основою успішної реалізації національного виховання. Як тут не погодитися з думкою К.Ушинського, який стверджував: «...де нема громадської думки про виховання, там нема і громадського виховання, хоч може бути багато громадських навчальних закладів» [7, с. 103].

Аналіз історико-педагогічної думки України XIX століття дає підстави констатувати: у цей період письменники, педагоги, історики, представники інших сфер діяльності сприяли набуттю феномену національного виховання конкретного значення. Передові діячі того часу наповнили поняття «національне виховання» новими поглядами, формували громадську думку з цього питання, продемонстрували шляхи його реалізації, створили підвалини для нового історичного періоду – XX століття, останнє десятиліття якого започаткувало нову еру в історії України, що здобула державну незалежність. Перспективним напрямом подальшого вивчення проблеми вбачаємо дослідження шляхів реалізації національного виховання окремими педагогами та навчальними закладами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончар О. Із статті «Батько Тарас – дітям України» / Олесь Гончар // Шевченко Т.Г. Буквар південноруський 1861 року: Для мол. та серед. шк. віку / Упоряд. М.М. Ілляша ; Вступ. слово О.Т. Гончара ; Післямова В.М. Яцюка. – К. : Веселка, 1991. – С. 3-6.
2. Державна національна програма «Освіта («Україна 21 - століття») [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-p>.
3. Мартинюк І.В. Національне виховання: Теорія і методологія : Метод. госібник / І. Мартинюк. – К. : ІСДО, 1995. – 160 с.
4. Михайлин І.Л. Історія української журналістики XIX століття : Підручник / І. Михайлин. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 720 с.
5. Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання : Навч. посіб. / В.Л. Омеляненко, А.І. Кузьмінський – К. : Знання, 2008. – 415 с.
6. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посібник : У 2 кн. – Кн. 1: / [За ред. О.В. Сухомлинської]. – К. : Либідь, 2005. – 624 с.
7. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори : У 2х т. – Т.1. Про народність у громадському вихованні / К. Д. Ушинський // Редкол. : В.М.Столетов (голова) та ін. – К. : Рад. школа, 1983. — С. 43-103.
8. Шевченко Т.Г. Твори в п'яти томах. – Том 4. Повісті / Т. Г. Шевченко. – К. : Дніпро, 1978. – С. 5-133.

REFERENCES

1. Gonchar O. Iz stat'ki «Bat'ko Taras – ditjam Ukrayini» / Oles' Gonchar // Shevchenko T.G. Bukvar pivdennorus'kij 1861 roku: Dlja mol. ta sered. shk. viku / Uporjad. M.M. Illjasha; Vstup. slovo O.T. Gonchara ; Pisljamova V.M. Jacjuka. – K. : Veselka, 1991. – P. 3-6.
2. Derzhavna nacional'na programa «Osvita («Ukrayina 21 - stolittja») [Elektronnij resurs] – Rezhim dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-p>.
3. Martinjuk I.V. Nacional'ne vihovannja: Teorija i metodologija: Metod. Posibnik / I. Martinjuk. – K. : ISDO, 1995. – 160 p.

4. Mihajlin I.L. Istorija ukrayins'koyi zhurnalistiki XIX stolittja : Pidruchnik / I. Mihajlin. – K. : Centr navchal'noyi literaturi, 2003. – 720 p.
5. Omeljanenko V.L. Teorija i metodika viovannja : Navch. posib. / V.L. Omeljanenko, A.I. Kuz'mins'kij – K. : Znannja, 2008. – 415 p.
6. Ukrayins'ka pedagogika v personalijah: navch. posibnik : U 2 kn. – Kn. 1: / [Za red. O.V. Suhomlins'koyi]. – K. : Libid', 2005. – 624 p.
7. Ushins'kij K.D. Vibrani pedagogichni tvori : U 2h t. – T.1. Pro narodnist' u gromads'komu viovanni / K. D. Ushins'kij. Redkol. : V.M.Stoletov (golova) ta in. – K. : Rad. shkola, 1983. — P. 43-103.
8. Shevchenko T.G. Tvori v p'jati tomah. – Tom 4. Povisti / T. G. Shevchenko. – K. : Dnipro, 1978. – P. 5-133.

УДК 378.011.3-051

COMPETENCE SUBJECT MATTER SIMULATION AS SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL PROBLEM

Lichman L. Yu., PhD, Education Sciences, Associate Professor

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Dorogozhitska str., 9, Kyiv, Ukraine

foreignlanguages@ukr.net

The paper deals with the principles and vectors of designing competence models in the current education, i.e. defining the concept, analyzing the content of the term appropriate usage, specifying the kinds and versions of its manifestation, studying the communicative activities. Designing competence models at the different stages of competence-based approach in education is specified.

An analysis of existing methods of modelling competence approach and content of competencies suggests identifying the following areas of the process - defining the concept, analysis context where the term is used, a description of the types and variations of manifestation, observation of the communicative work. However, it seems to be clear that the construction of complex models to satisfy all the criteria simultaneously, or at least a few of these, is the task which needs further investigation.

The current educational paradigm focuses on the personality, feelings, emotions, interests and abilities. To change the cultural and professional priorities of the intended specialists is the leading purpose of vocational training.

Key words: education, competence, competency, models

МОДЕЛЮВАННЯ ЗМІСТУ КОМПЕТЕНЦІЇ ЯК НАУКОВО - ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Лічман Л.Ю.

*Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупіка, вул. Дорогожицька, 9,
м.Київ, Україна*

foreignlanguages@ukr.net

У статті аналізуються принципи та напрями побудови моделей компетентності в сучасній педагогіці – дефініювання поняття, аналіз контекстів уживання відповідного терміну, опис видів та варіантів вияву, спостереження за комунікативною діяльністю. Розглядається специфіка побудови моделей компетентності на різних етапах розвитку компетентнісного підходу в освіті.

Ключові слова: освіта, компетентність, компетенція, моделі.